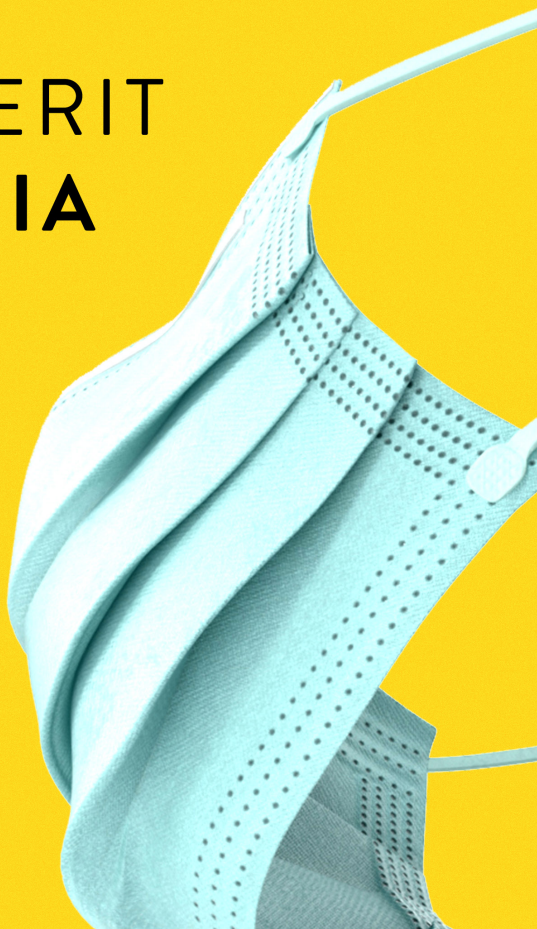

PÄÄMINISTERIT JA **PANDEMIA**

Juho Mäki-Lohiluoma

Sini Ruohonen

Ajatuspaja Toivon raportti:

PÄÄMINISTERIT JA PANDEMIA

Julkaistu 30.4.2020

Ajatuspaja Toivo
Kansakoulukuja 3 A
00100 Helsinki

www.toivoajatuspaja.fi

Taitto ja ulkoasu: Eetu Lehmusvaara

ISBN: 978-952-7402-01-6

Johdanto	4
Kannatusmittaukset tutkimuskohteena	7
Tiedonkeruu ja toteutus	13
Pääministeripuolueiden kannatus	19
Poliittisten ryhmien väliset erot	29
Muiden puolueiden kannatuskehitys	37
Johtopäätökset	45

Kirjoittajat

Sini Ruohonen, VTM, on Ajatuspaja Toivon toiminnanjohtaja. Työnsä ohessa Ruohonen toimii Turun kaupunginvaltuutettuna ja kaupunginhallituksen jäsenenä sekä kirjoittaa Turun yliopistolla poliittisen historian väitöskirjaa poliittisesta viestinnästä. Hän on aiemmin toiminut muun muassa tutkijana Turun yliopiston Eduskuntatutkimuksen keskuksessa.

Juho Mäki-Lohiluoma, OTM, työskentelee poliittisena avustajana Euroopan parlamentissa ja toimii työnsä ohessa Ajatuspaja Toivon asiantuntijana. Hän on kirjoittanut Toivolle aiemmin muun muassa kirjan 10 teesiä modernille oikeistolle yhdessä kansanedustaja Matias Marttisen kanssa. Mäki-Lohiluoma on työskennellyt muun muassa juristina, opetusministerin erityisavustajana ja toimittajana.

Johdanto

Eurooppa on ajautunut poikkeustilaan. Lähes kaikki EU-maat ovat sulkeneet rajansa ja ryhtyneet tiukkoihin vastatoimiin pysäyttääkseen koronaviruksen leviämisen. Kansalaisten perusvapauksiin on puututtu tavalla, jota ei rauhan aikana ole ennen nähty. Eurooppa on siirtynyt laajamittaiseen poikkeustilaan, jonka päättymisen ei vielä ole näköpiirissä.

Vaikeista päätöksistä on vastannut kunkin maan poliittinen johto. Ratkaisut ovat monessa maassa henkilöityneet vahvasti pääministeriin. Poliittinen

julkisuus on keskittynyt lähes yksinomaan koronaviruspandemian ja sen takia tehtyjen toimenpiteiden ympärille. Koskaan aiemmin yksi ja sama aihe ei ole hallinnut julkista keskustelua ja poliittikan agenda kaikkialla Euroopassa yhtä kokonaisvaltaisesti.

Tämä raportti kysyy, miltä puolueiden gallupkannatukset näyttävät Euroopassa koronapandemian aikana. Mihin suuntaan trendit osoittavat ja miten tuloksia voidaan selittää?

Raportti perustuu 20 Euroopan valtion puoluekannatusmittausten tuloksiin. Gallupit on julkaistu helmi-huhtikuussa keväällä 2020 ja ne on kerännyt data-aineistoksi Europe Elects -palvelu, jota haluamme lämpimästi kiittää.

Raportin käyttämä laaja eurooppalainen mieli-pidemittausaineisto mahdollistaa suomalaisten puolueiden kannatusmittausosuion vertailemisen muiden maiden trendeihin. Käymme raportissa läpi kansallisesti toteutettujen gallupien tulokset ja vertailemme eri maissa tapahtuneita muutoksia. Analysoimme kannatusvaihtelujen muutoksia maakohtaisesti sekä Pohjoismaiden ja eurooppalaisella tasolla.

Raportti keskittyy erityisesti pääministeripuolueiden kannatuslukuihin. Niiden lisäksi eritte-

lemme, miten pandemia-aika on näkynyt eri eurooppalaisten puolueyhmiin, oppositiopuolueiden, koalitiollahitusten kakkospuolueiden ja nationalististen populistipuolueiden gallupluvuissa.

Keskitymme analyysissa kolmeen kysymykseen:

- Millä tavoin pääministeripuolueiden kannatus on kehittynyt kevään 2020 mittauksissa?
- Miten muiden hallituspuolueiden ja oppositiopuolueiden kannatus on muuttunut?
- Onko tiettyjä poliittisia suuntauksia, joiden kannatus on kasvanut tai laskenut?

Kannatusmittaukset tutkimuskohteena

Gallupien, politiikan julkisuuden ja poliittisen menestyksen suhdetta tutkitaan jatkuvasti. Julkaisut vakuuttavat, että kyselytutkimuksilla ja kannatusmittauksilla on olemassa mediavälitteisessä maailmassa yhteys politiikassa pärjäämiseen. Kannatusmittausten ja kannatuksen välistä suhdetta voi pohtia tunnustetun tuen näkökulmasta. Mitä merkitystä tuella on, jos kukaan ei tiedä siitä? ¹ Ja jatkona tästä; jos kannatusmittauksilla on suuri merkitys puolueiden kannatukseen, ohjaako politiikkaa liikaa gallupsuosion tavoittelu ja sen avulla saavutettava vaalimenestys? Aiheellista pohdintaa kaikille politiikan tekijöille, kommentaattoreille ja kuluttajille.

¹ Opinion Polls and the Media. Reflecting and Shaping Public Opinion (2012). Edited by Christina Holtz-Bacha & Jesper Strömbäck (Palgrave).

Puoluegallupeihin pohjaavat aineistotutkimukset kytkeytyvät pitkälti vaaleihin. Sen enempää suomalaisesta kuin eurooppalaisesta politiikan tutkimuksesta ei helposti löydy laajempia, vertailevia gallupdataan perustuvia tutkimuksia paitsi kampanjointiin ja vaalikamppailuun ajoittuen.²

Poliittisen viestinnän yleinen tutkimuskirjallisuustarjooa hyvät eväät analysoida galluptuloksia.³ Suomessa aihepiiristä on eniten julkaissut tutkimusta ja analyysija tiedotusopin emeritusprofessori Pertti Suhonen. Nojaamme siis analyysimme yleiseen politiikan julkisuuden tutkimukseen ja puoluegallup-tutkimukseen.

² Political Communication in European Parliamentary Elections (2016). Edited by Michaela Maier, Jesper Strömbäck & Lynda Lee Kaid (Routledge). Poliittisen osallistumisen eriytyminen, Eduskuntavaalitutkimus 2015. Toim. Kimmo Grönlund ja Hanna Wass (Oikeusministeriö).

³ Encyclopedia of Political Communication (2008). Lynda Lee Kaid & Christina Holtz-Bacha (SAGE Publications); Poliittikan journalismin tila Suomessa (2009), Perna ym. (Kirja-Aurora), Poliittikka ja mediajulkisuus (2019), Juha Herkman (Vastapaino).

Gallupit rytmittävät politiikan julkisuutta

Media on neljäs valtiomahti, joten politiikan julkisuudella on valtava merkitys siinä, millainen mielikuva politiikasta syntyy, mitä asioita pidetään tärkeänä, kehen ja mihin puolueisiin luotetaan ja mistä kannatus syntyy. Gallupeista on tullut kiinteä osa politiikan julkisuutta ja siten myös tärkeä vaikutin koko poliittisessa järjestelmässämme.

Politiikan uutisointi saa jatkuvista mittauksista lähdemateriaalia – kannatusvaihteluista syntyy gallupjournalismia. Tiedotusvälineet esittävät sekä mittausten prosentuaaliset muutokset lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Gallupjournalismiin kuuluu kiinteästi myös selitykset, mikä vaihteluihin kulloinkin on vaikuttanut.

Mittauksista on syntynyt pitkiä aikasarjoja, joista voi tehdä trendeihin liittyvää analyysia. Ne ovat usein paljastavampia kuin yksittäisten mittausten tarkastelu. Säännöllisten puoluekannatusmittausten lisäksi julkaistaan vuosittain kymmeniä muita politiikkaan ja yhteiskuntaan liittyvien mielipidekyselyjen tuloksia esimerkiksi yksittäisistä asiakysymyksistä tai eri henkilöjen suosiosta.

Tutkijat ovat esittäneet kattavia listauksia siitä, miten gallupuutisoinneissa tulisi ottaa huomioon. Monesti kriteerit eivät täyty. Useimmiten virhemarginaalit ja muut tutkimuksen toteutustapaan liittyvät yksityiskohdat ja premissit jätetään huomioimatta. Yleistyksen ovat tavallisia.⁴ Otsikoinnissa käytetään vahvoja ilmaisuja ja politiikan kilpailullisuus korostuu. Suomen politiikan journalismiakin on tutkittu ja tulkittu nimenomaan tämän ns. horse race -ilmiön kautta.

Gallup-journalismi ei ole vain kannatusmittausten raportointia, vaan niihin liittyy lähes poikkeuksetta tulosten analysointi ja selittäminen. Tavallisesti tutkimustuloksien kommentaattorit ovat kyselytutkimuslaitosten edustajia, politiikan toimittajia ja politiikan tutkijoita. Tyypillisesti selityksiä kannatusvaihteluille haetaan edellisten viikkojen politiikan julkisuuteen nousseista tapahtumista. Syy-seuraus -suhteiden todentaminen on hankalaa. Joskus jopa mediakohujen ajoittaminen kyselyn toteuttamishetkeen menee kommentaattoreilta pieleen. Gallupeista tehtäviä tulkintoja on siis syytä tarkastella varsin kriittisesti monestakin syystä.

⁴ Suhonen, Pertti 1991, 113–121: Kaksisuuntainen peili. Mielipidetutkimukset julkisuudessa ja politiikassa. Helsinki: Hanki ja Jää. Suhonen, Pertti 2016, s. 147. Media & viestintä 39(2016):2, 137–153:

<https://www.fsd.tuni.fi/tietomilli/static/pdf/995-1927-1-SM.pdf>

Puolueiden kannatusmuutosten kansainvälinen vertailu

Puolueiden gallupkannatuksista ei ole juurikaan tehty akateemista tutkimusta siten, että eri maiden tuloksia olisi vertailtu. Se on ymmärrettävää, koska yleensä politiikan syklit, vaalikaudet, hallituksen muodostamiset ja paikallis- ja presidentinvaalien ajoittumiset ovat kussakin maassa omaan aikaan – eri maiden gallupien ja poliittisen tilanteen vertaileminen olisi keinotekoisia.

Nyt kun koronapandemia on koskettanut kaikkia maita kevään 2020 aikana, on syntynyt hyvin poikkeuksellinen tilanne myös politiikan ja puolueiden kannalta: maat ovat samassa tilanteessa ja vertailu poliittisen kannatuksen välillä on perusteltua.

Oletuksena on, että korona on hallinnut voimakkaasti uutisointia ja politiikan julkisuutta kaikissa maissa. Se on ollut useiden viikkojen ajan läpileikkaava teema niin journalistisissa tiedotusvälineissä kattaen lehdet, television, radion ja verkon. Se on lisäksi vallannut myös sosiaalisen median. Normaalisti sosiaalisessa mediassa voi tuottaa ns. rinnakkaisjournalismia omista

aiheistaan tai kehystämällä (framing) uudestaan valta median uutisia. Nyt korona on ohittamaton teema kaikkialla.

Puolueiden ja hallitus-oppositio-asetelman välisiä kannatusmittauksia on poikkeuksellisen kontekstin myötä kiinnostavaa ja perusteltua vertailla eri maiden välillä. Itse asiassa samankaltainen poliittinen tilanne tulee jatkumaan vielä pitkään, sillä akuutin terveysturvallisuuskriisin jälkeen käsissämme on mittava talouskriisi ja sen ratkaiseminen.

Kansainvälisen vertailun lähtökohtana on yleiset kansainväliset poliittiset trendit, kuten esimerkiksi viime vuosikymmenen aikana tapahtunut oikeistopopulististen puolueiden nousu sekä liikkuvien äänestäjien määrän kasvu. Lisäksi on otettava huomioon politiikan julkisuudessa tapahtuneet muutokset sosiaalisen median yleistymisen myötä. Lähtökohdista muodostuu raporttimme konteksti.

Tiedonkeruu ja toteutus

Laskelmien pohjana on käytetty Europe Elects -palvelun kokoamaa gallupdataa.⁵ Palvelusta on saatavilla vapaaehtoisten kokoamia mielipidemittausten tuloksia kaikista EU-maista ja Isosta-Britanniasta. Tätä dataa on pyritty varmentamaan laajoilla satunnaistarkastuksilla ja sitä on täydennetty omalla tiedonkeruulla. Lämpimät kiitokset Europe Elects -palvelun vapaaehtoisille, jotka tietoa ovat keränneet.

Laskelmissa on käytetty joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta vain mielipidemittauksia, jotka on julkaistu jäsenvaltiossa merkittävässä kansallisessa tiedotus-

⁵ [Europeelects.eu/data](https://europeelects.eu/data)

välineessä tai joita voidaan muuten pitää luotettavana sekä mielipidemittausten toteuttamistapoja koskevien kansainvälisten standardien mukaisena. Tästä huolimatta mielipidemittausten luotettavuudessa voi esiintyä ongelmia joidenkin jäsenmaiden kohdalla, mutta niiden vaikutus Euroopan laajuisiin aggregoituihin tuloksiin on pieni. Mielipidemittausten virhemarginaalit vaihtelevat, eikä niitä ole aina ilmoitettu gallup-tuloksista uutisoitaessa.

Mielipidemittausten toteuttamistavoissa on huomattavia eroja eri maiden välillä esimerkiksi siinä, miten selvityksissä kohdellaan vastaajia, jotka kertovat jättävänsä äänestämättä tai eivät ole päättäneet puoluekantaansa. Niiden mielipidemittausten kohdalla, joissa ilmoitetaan myös ryhmät “ei osaa sanoa” tai “ei äänestä”, on jouduttu tekemään ylimääräinen laskutoimitus, jolla selvitetään puolueiden prosenttikannatus niiden vastaajien keskuudessa, jotka ilmoittivat puoluekantaansa. Laskelma on tehty, jotta eri maiden ja mielipidetutkimuslaitosten luvut olisivat vertailukelpoisia.

Oman haasteensa laskelmien toteutukselle aiheuttaa eri maiden toisistaan poikkeava mielipidemittauskulttuuri. Kun joissakin Euroopan maissa Gallupjournalismi ja mielipidemittausten teettäminen on osa poliittisen journalismin arkea, toisissa valtioissa mielipidemittauksia ei myöskään tehdä säännöllisesti ja nii-

den raportointi on puutteellista ja vaihtelevaa. Suurta vaihtelua on myös siinä, mitä mitataan. Kun Suomessa ja muissa Pohjoismaissa gallupeissa mitataan usein eri puolueiden eduskuntavaalikannatusta, esimerkiksi Ranskassa seurataan tarkasti kansalaisten tyytyväisyyttä siihen, miten presidentti ja pääministeri hoitavat tehtäviään. Eri puolueiden kannatustasoa mitataan sen sijaan vain hyvin harvoin.

Pääministeripuolueiden kannatusta kuvaamasta laskelmasta on edellä mainittujen syiden vuoksi jätetty EU-maista pois Belgia, Kypros, Luxembourg, Ranska, Bulgaria, Slovenia, Slovakia, Italia ja Liettua. EU-maiden ulkopuolelta mukaan on otettu Ison-Britannian ja Norjan tulokset.

Kyproksen, Luxembourgin, Ranskan ja Bulgarian kohdalla syynä ulosrajaamiseen on se, että maassa ei ole toteutettu riittävästi mielipidemittauksia, jotta puolueiden kannatuksessa tapahtunutta muutosta pystyttäisiin mielekkäällä tavalla havainnoimaan. Sloveniassa ja Slovakiassa taas pääministeripuolue ja oppositiopuolueet ovat vaihtuneet tarkasteluvälillä. Belgiassa ja Romaniassa aiemmin toimitusministeristönä hallinneet hallitukset ovat saaneet parlamentilta uuden mandaatin koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilan johdosta. Näissä tapauksissa eroa ei ole tehty toimitusministeristön ja toimivaltaisen hallituksen

välillä. Italiassa ja Liettuassa pääministerit Giuseppe Conte ja Saulius Skvernelis ovat sitoutumattomia eli varsinaisia pääministeripuolueita ei maissa ole, vaikka Conte ja Skvernelis onkin valittu tehtäviinsä hallituskoalition suurimpien puolueiden tuella.

Belgia on jätetty laskelmasta sivuun maan monimutkaisen vaali- ja hallintojärjestelmän johdosta, mikä myötä myös Belgiassa tehtävät gallupmittaukset toteutetaan alueittain ja kieliryhmittäin. Maata liittovaltiotasolla johtava Mouvement Réformateur ei osallistu vaaleihin Flanderissa ja maa hajautuu usealle hallinnon tasolle tavalla, jossa myös kriisitoimia on toteutettu alueittain hieman eritahtisesti ja erillisillä päätöksillä. Liittovaltiotasolla pääministeripuolueena on Mouvement Réformateur, mutta Vallonian ja Bryselin aluehallitusta johtaa Parti socialiste ja Flanderin aluehallitusta Nieuw-Vlaamse Alliantie. Tämän johdosta Mouvement Réformateurille vain ranskan- ja saksankielisillä alueilla mitattu kannatus ei ole vertailukelpoista laskelman näkökulmasta.

Muuta kuin pääministeripuolueiden kannatusta kuvaaviin laskelmiin Belgia, Slovenia, Slovakia, Italia ja Liettua on osittain otettu mukaan. Näin on tehty esimerkiksi Identiteetti ja demokratia -puolueyhymän ja eri EPP-puolueiden kannatusta kuvattaessa.

Mittauksessa on käytetty nimenomaan eri ryhmien keskiarvioisia kannatuslukuja, joilla ei itsessään ole juurikaan relevanssia. Tällaiset keskiarvokannatukset ovat kuitenkin yksinkertaisia ja ymmärrettäviä tapoja kuvata sitä, miten eri puolueiden kannatus on tarkasteluvälillä kehittynyt.

Koska pääministeripuolueen tulokset puuttuvat yhteensä yhdeksästä EU-maasta, pääministeripuolueiden laskelmassa saaduilla tuloksilla on arvoa ainoastaan kannatuksessa tapahtuneen muutoksen havainnoin näkökulmasta, ei siis kuvaamaan eurooppalaisten pääministeripuolueiden tai opposition suurimpien puolueiden todellista kannatuskeskiarvoa. Toisin kuin koko Euroopan kohdalla, Pohjoismaita koskevaa laskelmaa voidaan pitää myös tältä osin vertailukelpoisena, sillä gallupdataa on saatavilla kaikista laskelman maista luotettavasti ja ajantasaisesti.

Eri poliittisten ryhmien välinen vertailu on tehty EU-maiden kohdalla sillä perusteella, missä ryhmässä puolueet istuvat Euroopan parlamentissa. Muiden kuin EU-maiden kohdalla puolueet on jaettu poliittisiin ryhmiin sen perusteella, mihin europuolueeseen tai muuhun kansainväliseen yhteistyöjärjestöön ne kuuluvat. Iso-Britannian ja Norjan kohdalla tämä on melko suoraviivaista, sillä maiden valtapuolueet kuuluvat vakiintuneisiin europuolueisiin.

Viimeiset laskelmaan mukaan ehtineet mielipidemittausten tulokset on julkaistu 18.4.2020 ja ensimmäiset tammi-helmikuun vaihteessa. Huhtikuun 18. päivän jälkeen julkaistuja galluptuloksia ei ole huomioitu. Koska tarkasteluvälin viimeisellä viikolla tuloksia on vain pienestä osasta vertailun valtioita, tarkastelua on monelta osin rajattu päättymään 12.4.2020. Tarkasteluun otetuista maista galluptuloksia on ollut saatavilla lähes kaikissa tapauksissa useita ja ne jakautuvat tasaisesti läpi tarkastelujakson.

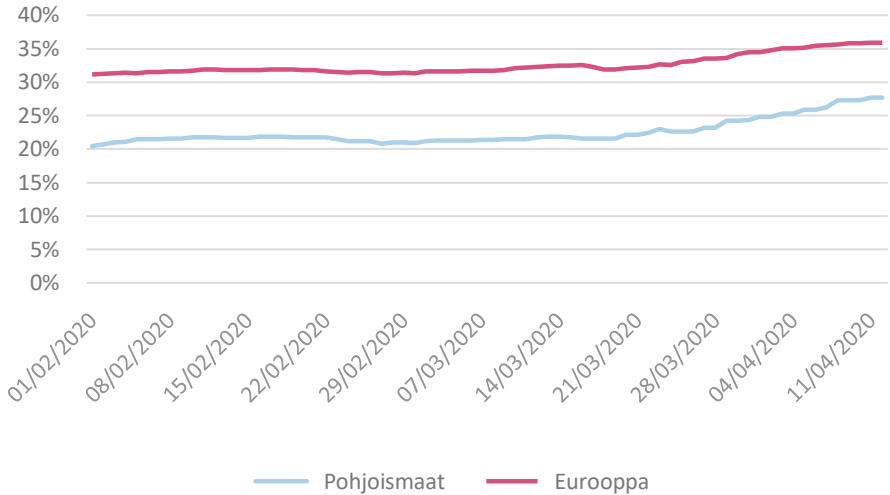
Pääministeripuolueiden kannatus

Keskeisin pääministeripuolueiden kannatusmittaustuloksista tehtävä havainto on, että pääministeripuolueiden kannatus nousee lähes kaikkialla Euroopassa.

Nousua verrattuna koronakriisiä edeltäviin galluplukuihin on tapahtunut erityisesti maaliskuun loppupuolella ja huhtikuussa julkaistuissa mielipidemittauksissa.

Oheisessa graafissa on kuvattuna pääministeripuolueiden kannatuskeskiarvo 20 Euroopan maassa sekä erikseen neljässä Pohjoismaassa, eli Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa. Rajaus nimenomaan neljään Pohjoismaahan on tehty sillä perusteella, että maiden poliittinen kenttä on huomattavan samankaltainen.

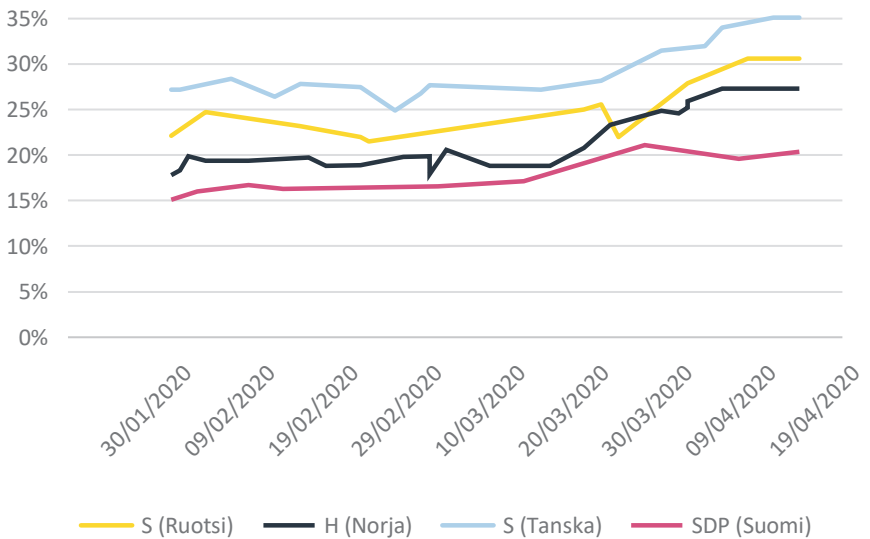
Pääministeripuolueiden kannatus

Kun eurooppalaisten pääministeripuolueiden kannatuskeskiarvo oli tammi-helmikuun vaihteessa, eli tarkastelujakson alussa, 31,1 prosenttia oli se viimeisissä vertailuun ehtineissä mielipidemittauksissa noussut 35,8 prosenttiin. Erityisen vahvaa nousua pääministeripuolueiden kannatuksessa on näkynyt maaliskuun viimeisinä päivinä tai huhtikuun alussa julkaistuissa mittauksissa. Tuolloin gallupkannatus oli suurelle osalle puolueista tarkastelujakson korkeinta.

Vielä koko Eurooppaa nopeampaa pääministeripuolueiden kannatuskasvu on ollut Pohjoismaissa. Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan pääministeripuolueiden kannatuskeskiarvo oli tammi-helmikuun taitteessa noin 20,5 prosenttia, mutta tarkastelujakson lopulla jo 27,7 prosenttia.

Pohjoismaiden pääministeripuolueet

Suomessa SDP:n gallupnousua on selitetty paitsi koronaviruspandemialla, myös pääministeri Sanna Marinin suoriutumisella kriisin keskellä. Kun tarkastelua laajennetaan Suomesta muihin Pohjoismaihin ja koko Eurooppaan, SDP:n kannatusnousu ei kui-

tenkaan näyttäyty erityisen poikkeuksellisena, vaan osana laajempaa kansainvälistä trendiä. Erityisesti pääministeripuolueiden suosio kasvaa samanaikaisesti pandemian kanssa.

Pääministeripuolueiden kannatus on kasvanut Pohjoismaissa kevään 2020 aikana vähintään neljänneksellä. Suomen sosiaalidemokraattien kannatus on kasvanut siis suhteellisesti samoin kuin muiden pohjoismaisten pääministeripuolueiden. Niin Tanskan ja Ruotsin sosiaalidemokraattisilla puolueilla kuin Norjan keskustaoikeistolaisella pääministeripuolueella on kannatuksen lähtötaso ollut vuoden 2020 selvästi korkeampi kuin Suomen SDP:n.

Kannatustaan eniten nostaneet pääministeripuolueet

Jos vertailukohdiksi otetaan puolueiden kannatus helmikuun alkupuolella, jolloin koronaviruspandemia ei vielä ollut laajasti rantautunut Eurooppaan, ja huhtikuun alkupuolella, jolloin kaikki maat olivat jo joutuneet eriasteisten rajoitustoimien äärelle, suh-

teellisesti eniten kannatustaan ovat kasvattaneet Irlannin Fine Gael (EPP), Norjan Høyre (EPP) ja Saksan CDU-CSU (EPP). Näin siis silloin, kun kannatuskasvu suhteutetaan kriisiä edeltäneeseen kannatukseen. Absoluuttisesti eniten kannatustaan on nostanut Puolan PiS (ECR). Fine Gael ja CDU-CSU pärjäävät myös tässä tilastossa ja nousevat sijoille kaksi ja kolme.

Kummassakaan vertailussa erot seuraaviin eivät kuitenkaan ole suuria eikä mikään yksittäinen joukko tai puolue merkittävästi erotu muista. Yksittäisten maiden vertailua vääristää myös eri eritahtinen mielipidemittauksen julkaisu, sillä ainakin toistaiseksi näyttää siltä, että pääministeripuolueiden kannatus edelleen nousee, mitä pidemmälle kriisi etenee.

Puolassa, Irlanissa, Norjassa ja Saksassa mielipidemittauksia on julkaistu ja niiden aineistoja julkaistu useita myös huhtikuussa. Tämä ei kuitenkaan selitä koko ilmiötä, sillä joissakin maissa pääministeripuolueiden puolueen kannatus on uusimmissa mielipidemittauksissa alkanut vakiintua tai jopa hieman laskea. On liian aikaista arvioida, onko ilmiö todellinen vai puhdasta sattumaa.

Muutama poikkeus laskee keskiarvoa

Vaikka pääministeripuolueiden yhteenlaskettu kannatus on noussut sekä Euroopassa että Pohjoismaissa, kannatus ei ole noussut kaikkialla. Eräillä pääministeripuolueilla kannatus on pysynyt likimain samana tai jopa laskenut vertailujaksolla, kun toisilla puolueilla se on noussut erityisen merkittävästi.

Koronapandemiasta vähän tai ei ollenkaan hyötyneiden joukossa ovat Romanian PNL (EPP), Latvian JV (EPP), Unkarin Fidesz (EPP) ja Tshekin ANO (RE). Havaintoon on kuitenkin syytä suhtautua varovaisesti, sillä maissa toteutetaan harvakseltaan mielipidemittauksia, eikä pääministeripuolueiden koronakriisistä saama noste vielä välttämättä ehtinyt tähän mittausaineistoon.

Romania on vertailumaista ainoa, jossa pääministeripuolueen kannatus on selvästi laskenut vertailujaksolla, kun JV:n, Fideszin ja ANO:n kannatus on pysynyt jokseenkin samalla tasolla. Tämäkin havainto perustuu kuitenkin hyvin yksittäisiin galluptuloksiin.

Mikä selittää eri pääministeri- puolueiden tuloksia?

Kokonaisuutena eri pääministeripuolueiden kannatusvertailusta ei ole löydettävissä mitään yksiselitteistä syytä sille, miksi joidenkin puolueiden kannatus nousee toisia enemmän. Eniten kannatustaan nostaneet puolueet ovat kuitenkin pääosin niin sanottuja kansanpuolueita, eli maltillisia keskustaoikeistolaisia tai keskustavasemmistolaisia puolueita, joiden kannatus oli kriisin alkaessa tavanomaista selvästi alemmalla tasolla. Esimerkiksi Saksan CDU-CSU:n kannatus on laskenut viime vuosina, mutta on nyt palannut tasolle, joka on puolueelle historiallisessa perspektiivissä varsin tavanomainen.

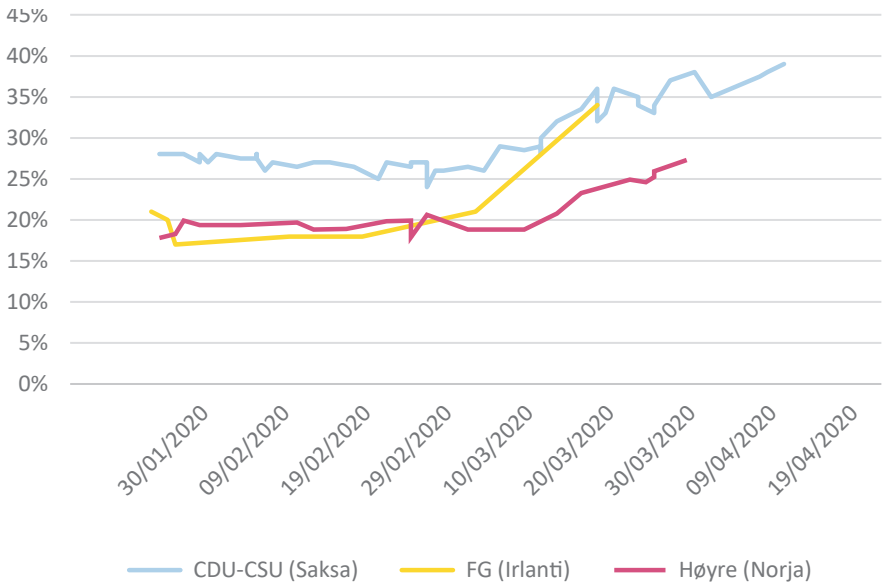
Irlantilainen Fine Gael taas ehti romahtaa maan parlamenttivaaleissa juuri ennen kuin koronaviruskriisi iski. Kriisin aikana puolue on palannut jokseenkin samalle kannatustasolle, jota se nautti vuosina 2017–2019. Logiikka pätee osaltaan myös Norjan pääministeripuolueeseen Høyreen, joka on liikkunut nykyisentasoisissa kannatusluvuissaan viimeksi vuonna 2018,

kuten myös Suomessa SDP:hen, joka nautti koronakriisin aikaista korkeammasta gallupkannatuksesta vielä muutamaa kuukautta ennen vuoden 2019 eduskuntavaaleja.

Kaikille näille puolueille nyt nähty kannatuksen nousu on poikkeuksellisen nopeaa, mutta nousun jälkeinen kannatustaso vielä hyvin tavanomainen.

Kun pääministeripuolueita koskevaa tilastoa luetaan yhdessä myöhemmin selostettavan nationalististen populistipuolueiden kannatuslaskun kanssa, voidaan tehdä varoivainen oletus, että siinä olisi ainakin joltain osin kyse perinteisistä valtapuolueista populistipuolueen äänestäjäksi vaihtaneiden paluusta nykyisen pääministeripuolueen tueksi. Tätä analyysia tukee ainakin se havainto, että vain harva pääministeripuolue on kyennyt nousemaan kriisin myötä gallupeissa merkittävästi niin sanottua tavanomaista, historiallista kannatustasoaan korkeammalle. Tällaisia puolueita, joiden kannatustaso on koronakriisin aikana noussut historiallisen korkealle, ovat kuitenkin muun muassa Itävallan ÖVP (EPP) ja Kreikan ND (EPP). Kyseisten puolueiden kannatus oli noussut huomattavasti jo ennen kriisiä ja on jatkanut edelleen kasvuaan.

Suurin kannatusnousu

Gallupmittausten mukaan ainoa kannatustaan menettänyt puolue on Romanian pääministeripuolue PNL (EPP). Puolue kaksinkertaisti kannatuksensa noin 20 prosentista 40 prosenttiin vuonna 2019, eli juuri ennen koronaviruspandemiaa. Näin puolue lähti kriisinhoitoon ennätöksellisistä gallupluvuista. Galluplaskussa voi siten olla ainakin osin kyse tavanomaisesta kannatuksen tasaantumisesta.

Kriisin alkaessa Romanian PNL-johtoinen hallitus toimi toimitusministeristönä, mutta sai opposition

tuella uuden mandaatin, jotta tilanteeseen pystyttäisiin vastaamaan. Tätä edelsi kohua herättänyt PNL-puolueen pääministeriehdokkaan vetäytyminen vain hetkeä ennen kuin hänen luottamuksestaan oli tarkoitus äänestää maan parlamentissa.⁶ Pääministeri Ludovic Orbánin hallitus ja Romanian presidentti Klaus Iohannis ovat olleet kriisinhoidosta ajoittain eri linjoilla, ja Romanian terveysministeri on joutunut eroamaan kesken kriisin. Näillä seikoilla voi mahdollisesti olla vaikutusta siihen, että PNL:n kannatus on ainoana eurooppalaisena pääministeripuolueena laskenut kriisin aikana, mutta syiden tarkempi erittely on syytä jättää maan politiikkaa paremmin ymmärtäville asiantuntijoille.

⁶ <https://www.dw.com/en/romania-premier-designate-florin-citustands-down/a-52747794>

Poliittisten ryhmien väliset erot

Julkisessa keskustelussa on esitetty, että vasemmistopuolueet menestyisivät koronakriisin keskellä jonkin verran oikeistopuolueita paremmin.⁷ Vaikka oikeiston ja vasemmiston määrittelyitä voidaan tehdä lähes lukemattomilla eri tavoilla, testataan hypoteesia tässä raportissa europuolueiden ja europarlamenttiryhmien kautta.

⁷ Ylen puoluekannatusmittaus: SDP loikkasi lähes tasoihin PS:n kanssa. Ylen aamu-tv:ssä 9.4.2020 valtio-opin dosentti Hanna Wass ja poliittisen historian dosentti Mikko Majander: <https://areena.yle.fi/1-50498445>

Puoluekartta EU:ssa

EPP, eli Euroopan kansanpuolue, on tällä hetkellä Euroopan suurin poliittinen ryhmä sekä pääministeripuolueiden että europarlamentaarikkojen määrällä. EPP on ryhmänä Eurooppa-myönteinen ja keskustaoikeistolainen, mutta koostuu myös laitoikeistolaisista sekä lähellä poliittista keskustaa olevista puolueista. EPP:tä luonnehditaan usein kristillisdemokraattiseksi, konservatiiviseksi tai liberaalikonservatiiviseksi. Suomesta EPP:hen kuuluvat Kokoomus ja Kristillisdemokraatit. EPP:n jäsenpuolueet johtavat hallitusta tällä hetkellä Bulgariassa, Saksassa, Irlannissa, Kreikassa, Kroatiassa, Kyproksella, Latviassa, Unkarissa, Itävallassa, Romaniassa, Sloveniassa ja Slovakiassa. Näistä Bulgaria, Kypros, Slovenia ja Slovakia eivät ole mukana aineistossa.

Euroopan poliittisista ryhmistä toiseksi suurin ovat sosiaalidemokraatit, jotka ovat ryhmittäytyneet europuolue PES:n ja europarlamenttiryhmä S&D:n jäseniksi. S&D on ryhmänä sosiaalidemokraattinen ja

Eurooppa-myönteinen, mutta suurena ryhmänä sen riveihin mahtuu myös joitakin eurokriittisempiä ja lähempänä laitavasemmistoa olevia edustajia. Suomesta S&D-ryhmään kuuluu pääministeripuolue SDP. Suomen lisäksi sosiaalidemokraattinen pääministeri löytyy Tanskasta, Espanjasta, Maltalta, Portugalista ja Ruotsista, jotka kaikki ovat mukana mittauksessa.

Sekä pääministereiden määrällä että europarlamentaarikoilla mitattuna kolmanneksi suurin poliittinen ryhmä ovat liberaalit. Ryhmä rakentuu europarlamenttiryhmä Renew Europesta sekä kahdesta europuolueesta, eli Euroopan liberaalidemokraattisen puolueesta ja Euroopan demokraattipuolueesta. Renew Europe koostuu laajasta ja verraten kirjavasta joukosta kansallisia puolueita. Puolueiden tärkein yhteinen nimittäjä on liberalismi, mutta tulkinnat siitä pitkälti poikkeavia. Osa jäsenpuolueista on vahvasti talousliberaaleja, osa sosiaaliliberaaleja ja osa arvoliberaaleja, mutta talouspolitiikassa kallellaan vasemmistoon. Monia Renew European jäsenpuolueita yhdistää asema kotimaansa perinteisten oikeiston ja vasemmiston kansanpuolueiden välissä. Ryhmä on kannattanut vahvasti syvempää Euroopan integraatiota. Suomesta ryhmään kuuluvat Keskusta ja RKP. Renew Europe -ryhmään kuuluvat puolueet johtavat hallitusta Belgiassa, Tshekissä, Virossa, Ranskassa, Luxembourgissa ja Alankomaissa.

Näistä Belgia, Ranska ja Luxembourg eivät ole mukana laskelmassa.

Pienin poliittinen ryhmä, johon kuuluu eurooppalaisia pääministereitä, on Euroopan konservatiivit ja reformistit. Ryhmä muodostaa europuolue ACRE:n ja Euroopan parlamentissa ECR-ryhmän. Puolue ja europarlamenttiryhmä ovat molemmat konservatiivisia ja EU-kriittisiä. Ryhmää luonnehditaan yleensä oikeistolaiseksi, mutta sitä yhdistää erityisesti kriittinen suhtautuminen Euroopan unioniin. ECR:ään on viime vuosina liittynyt maltillisempien EU-skeptisten puolueiden lisäksi myös radikaalimpia puolueita, joista osaa voidaan nimittää nationalistiksi ja jopa äärioikeistolaisiksi. Puolan valtuutus PuS ja Ison-Britannian konservatiivipuolue ovat osa ryhmää. Suomesta Perussuomalaiset kuului aiemmin ECR-ryhmään, mutta puolue vaihtoi viime eurovaalien jälkeen uuteen nationalistiseen ja EU-vastaiseen ID-ryhmään.

Muilla europuolueilla, kuten laitavasemmistolla, vihreillä ja nationalisteilla ei ole tällä hetkellä hallussaan yhtään pääministerin tehtävää.

Pääministeripuolueet nousseet kaikissa poliittisissa ryhmissä

Edellä osoitettiin, että pääministeripuolueiden kannatus on noussut lähes kaikissa Euroopan maissa. Entä onko sillä ollut merkitystä, mitä poliittista linjaa tai puolue ryhmää pääministeripuolue edustaa? Menestykö vasemmisto paremmin kuin oikeisto? Tai EU:n vastustajat paremmin kuin EU-myönteiset pääministeripuolueet?

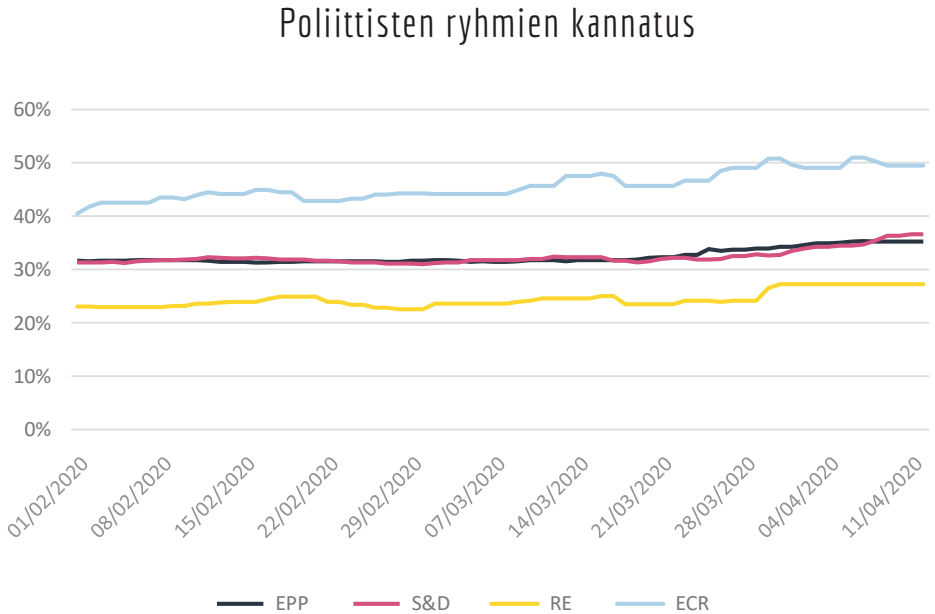
Eri poliittisten ryhmien kannatusvertailussa on nykyisessä poliittisessa tilanteessa syytä keskittyä joko pääministeripuolueiden tai oppositiopuolueiden vertailuun. Jos vertailua tehtäisiin ottamalla mukaan kaikki ryhmiin kuuluvat kansalliset puolueet, ongelmalliseksi muodostuisi se, että eri poliittisiin ryhmiin kuuluu hyvin toisistaan poikkeava määrä pääministeripuolueita. Edellä selvitetystä tiedetään, että kannatusnousua on koronaviruspandemian aikana nähty erityisesti pääministeripuolueiden kohdalla. Tästä syystä ne eurooppalaiset poliittiset ryhmät, joihin kuuluu enemmän pää-

ministeripuolueita, menestyvät koronakriisin aikana muita ryhmiä paremmin. Näihin ryhmiiin kuuluisivat erityisesti EPP, johon kuuluu vertailumaista eniten pääministeripuolueita, sekä S&D, johon myös Suomen sosiaalidemokraatit kuuluu.

Parempi kuva eri poliittisten ryhmien kannatuskehityksestä koronakriisin aikana saadaan, kun keskitytään havainnoimaan puolueryhmien kannatusta vain ryhmiiin kuuluvien pääministeripuolueiden kautta. Myös tätä vertailua voidaan pitää korkeintaan karkeasti suuntaa antavana, sillä vertailuun on saatu Renew Europe -ryhmästä vain kolme ja ECR-ryhmästä vain kaksi puoluetta.

Oheinen graafi kuvaa eri poliittisiin ryhmiiin kuuluvien pääministeripuolueiden keskiarvoista kannatusta tammi-helmikuun vaihteesta huhtikuun puoliväliin. Graafista näkyy myös, että ECR-ryhmään kuuluvien pääministeripuolueiden kannatus on korkeampaa ja Renew Europe -ryhmään matalampaa kuin muilla. Tällä itsessään ei ole relevanssia, vaan eri kannatus-
tasojen selittävät tekijät löytyvät ennen kaikkea eri maiden erilaisista puoluekentistä. ECR-ryhmän keskiarvokannatusta nostaa muun muassa Iso-Britannian kaksipuoluejärjestelmä. Renew Europe -ryhmän kannatusta laskee muun muassa se, että Virossa pääministeripuolue ei ole maan suurin puolue.

Graafista olennaista ei siis ole se, mikä kannatuksen keskiarvo on, vaan miten kannatuksen trendi on kehittynyt tarkastelujaksolla.

Kuten oheisesta graafista ilmenee, kahden suurimman ryhmän osalta vertailussa ei havaita juuri lainkaan eroa siinä, miten pääministeripuolueet koronakriisin aikana ovat suoriutuneet, kun mittarina käytetään gallupkannatuksia. EPP- ja S&D -ryhmiin kuuluvat pääministeripuolueet ovat nostaneet kannatustaan likimain täy-

sin samassa tahdissa. Hyvin samankaltaista vauhtia on kasvanut myös ECR-ryhmään kuuluvien kahden pääministeripuolueen suosio sekä Renew Europe -ryhmän kolmen pääministeripuolueen kannatus.

Tulos ei tue hypoteesia siitä, että johonkin tiettyyn poliittiseen ryhmään kuuluvat tai jotain tiettyä poliittista suuntausta edustavat puolueet hyötyisivät korona-kriisistä toisia enemmän. Pikemminkin vaikuttaa siltä, että pääministeripuolueet hyötyvät kriisistä johdonmukaisesti kaikkialla – yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Gallupnousu on toistaiseksi kohdannut pääministeripuoluetta pitkälti riippumatta siitä, mihin poliittisen ryhmään puolue kuuluu, mihin vaiheeseen epidemia on maassa edennyt ja minkälaisiin toimiin sen taltuttamiseksi on ryhdytty.

Muiden puolueiden kannatuskehitys

Pääministeripuolueiden kannatus on noussut kaikkialla Euroopassa, mutta samankaltaista yhteneväistä trendiä ei ole löydettävissä siitä, miten muiden hallituspuolueiden ja oppositiopuolueiden kannatus koronakriisin keskellä on käyttäytynyt. Osa havainnoista on kuitenkin yleistettävissä.

Sen enempää Suomessa kuin muissakaan maissa muut hallituspuolueet eivät ole päässeet kiinni samanlaiseen kannatusnousuun kuin pääministeripuolueet. Kun pääministeripuolueiden kannatus on

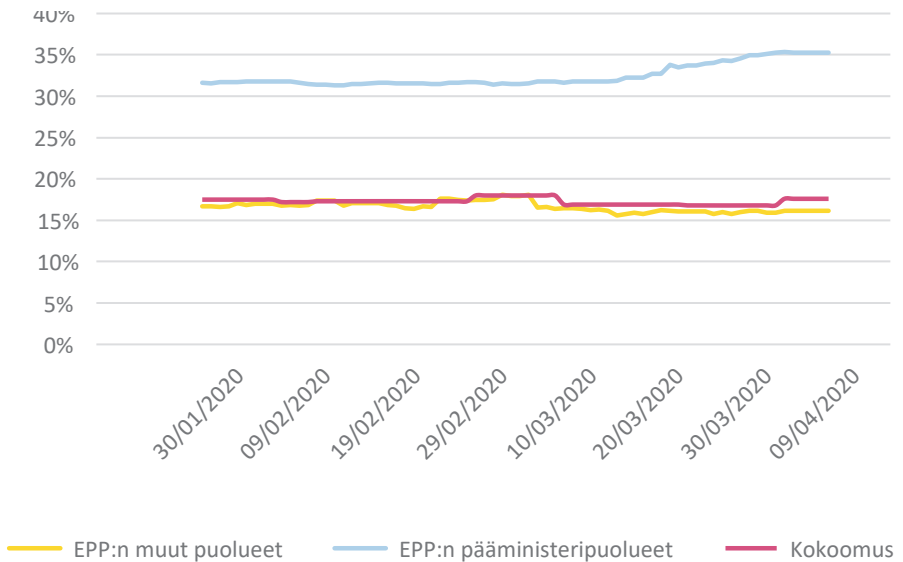
noussut, kaikkien muiden puolueiden yhteenlaskettu kannatus on luonnollisesti vastaavasti laskenut. Siinä, miten tämä lasku jakautuu oppositiopuolueiden ja muiden hallituspuolueiden kesken, ei ole havaittavissa selkeää säännönmukaisuutta.

Selitystä, jonka mukaan äänestäjät palaisivat kriisissä niin sanottujen perinteisten puolueiden tukijaksi, on hankala tukea tässä raportissa tarkasteltujen gallupmittausten perusteella. Monessa maassa EPP- ja S&D-ryhmiin kuuluvien puolueiden kannatus on noussut. Silti on mahdotonta eritellä, onko syytä puolueiden rooli perinteisinä kansanpuolueina vai asema pääministeripuolueena. Ei-pääministeripuolueet eivät ole kasvattaneet kannatustaan samassa tahdissa kuin EPP- ja S&D-ryhmiin kuuluvat pääministeripuolueet. Tätä voidaan havainnollistaa oheisen vertailun kautta, jossa EPP:n pääministeripuolueiden suosiota verrataan EPP-europuolueeseen kuuluvien muiden puolueiden suosioon. Nämä puolueet ovat kotimaassaan joko hallituskoalition pienempiä puolueita tai oppositiossa. Kyseiseen joukkoon kuuluu myös Kokoomus.

Graafista havaitaan, että EPP:hen kuuluvien pääministeripuolueiden kannatus on noussut tasaisesti. Muiden puolueiden kannatus taas on heitellyt hieman, mutta asettunut huhtikuussa jotakuinkin

samalla tasolle kuin se tammi-helmikuussa ennen koronakriisiä oli. Trendi on kriisin akuutin vaiheen osalta loivasti laskeva. Kokoomuksen kannatuskehitys on samankaltaista tai hieman parempaa kuin niillä EPP-puolueilla, jotka ovat kotimaassaan oppositiossa tai osa hallituskoalition pienempiä puolueita.

EPP-puolueiden kannatus

Muissa pohjoismaissa vain pääministeripuolueiden kannatus on noussut

Missään Pohjoismaassa koronavirustilanne ei ole selvästi nostanut muiden hallituspuolueiden kuin pääministeripuolueen suosiota. Myöskään hallitusten tukipuolueiden kannatus ei ole noussut. Opposition osalta trendi on jokaisessa Pohjoismassa laskeva.

Pohjoismaista Ruotsissa kannatustaan on koronakriisin aikana nostanut käytännössä vain pääministeripuolue Sosiaalidemokraatit (S&D). Muiden puolueiden kannatus on laskenut, noussut hyvin maltillisesti tai pysynyt vakiona. Tanskassa kannatustaan on nostanut vain vähemmistöhallituksen ainoa puolue Sosiaalidemokraatit (S&D). Kaikkien muiden puolueiden kannatus on joko pysynyt vakiona tai laskenut hieman. Myös Norjassa koronakriisin ainoa selvä galluphyötyjä vaikuttaa olevan pääministeripuolue Høyre, vaikka myös pääoppositiipuolue Arbeiderpartiet (S&D) on nostanut hienoisesti kannatustaan. Suhteessa eniten kannatustaan ovat menettäneet Norjan vihreät sekä usein populistipuolueiksi laskettavat Senterpartiet ja Fremskrittspartiet.

Nationalististen puolueiden kannatus on laskenut trendinomaisesti

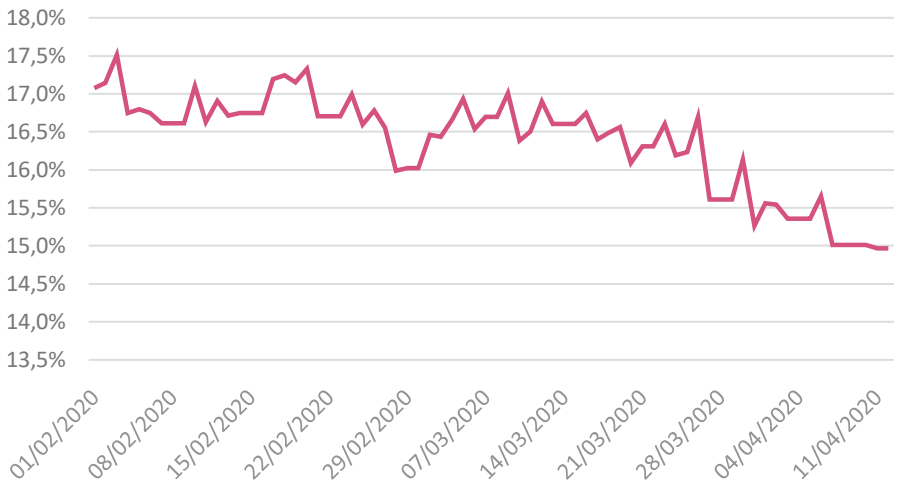
Pääministeripuolueiden kannatusnousun lisäksi ainoa aineistosta löytyvä selvä trendi liittyy nationalistiseen ja EU-vastaiseen Identiteetti ja demokratia -europuolueeseen (ID), jonka europarlamenttiryhmä kantaa samaa nimeä. Ryhmää luonnehditaan yleisesti äärioikeistolaiseksi ja se on EU- ja maahanmuuttovastainen. ID:n tunnetumpia jäsenpuolueita ovat saksalainen Alternative für Deutschland (AfD), Matteo Salvinin johtama italialainen Lega ja ranskalainen Rassemblement national (RN), jonka johtaja Marine Le Pen on kertaalleen yltänyt presidenttikisan toiselle kierrokselle.

ID-ryhmään kuuluvien puolueiden kannatus on laskenut, kun koronaviruskriisi on edennyt. Ryhmän jäsenpuolueista kannatustaan ovat menettäneet Itävallan Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ), Tshekin Svoboda a přímá demokracie (SPD), Suomen Perussuomalaiset (PS), Saksan AfD, Italian Lega sekä Hollannin Partij voor de Vrijheid (PVV). Jotakuinkin kriisiä edeltäneellä kannatustasolla ovat sen sijaan pysyneet

Tanskan Dansk Folkeparti (DF), Belgian Vlaams Belang (VB) ja Viron Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE). Slovakiasta saatavilla ollut gallupaineisto taas loppuu helmikuuhun ja maan parlamenttivaaleihin, eli Sme Rodinan (SR) kannatuskehitystä koronaviruskriisin aikana ei voida arvioida.

Kokonaisuutena ID-ryhmään kuuluvien puolueiden keskiarvoinen kannatus on pudonnut tarkasteluvälillä 17,1 prosentista 15 prosenttiin. Kannatuslasku ajoittuu pääosin maaliskuun lopulle ja huhtikuun alkuun, eli se on tapahtunut pääosin samanaikaisesti pääministeripuolueiden kannatusnousun kanssa.

ID-ryhmän kannatus

Tulokset viittaisivat siihen, että nationalistiset populistipuolueet pärjäävät koronaviruskriisin aikana huommin kuin sitä edeltäneessä normaalitilassa. Mahdollisia syitä tähän eritellään tarkemmin raportin johdopäätöksissä.

Samalla on kuitenkin syytä huomata, että nationalististen populistipuolueiden määrittelyyn vain ID-ryhmän kautta liittyy omat haasteensa. Esimerkiksi ECR-ryhmässä istuvat Ruotsidemokraatit, espanjalainen Vox tai italialainen Fratelli d'Italia täyttävät nationalistisen populistipuolueen määritelmän siinä missä ID-ryhmään kuuluvat puolueetkin. Samoin EPP-ryhmässä ja toisaalta esimerkiksi laitasemmistolaisessa GUE-NGL -ryhmässä on puolueita, joita yleisesti luonnehditaan nationalistisiksi ja populistisiksi.

Oma lukunsa ovat myös kaikkien eurooppalaisten yhteistyörakenteiden ja europarlamenttiryhmiensä ulkopuolella istuvat puolueet, kuten Italian viiden tähden liike ja monet uusfasistiset puolueet. Osa näistä ID-ryhmän ulkopuolelle jäävistä, mutta silti nationalistisen populistipuolueen määritelmän täyttävistä, puolueista on kasvattanut kannatustaan koronaviruskriisin aikana.

Koska eurooppalaisten populistipuolueiden kenttä on monimuotoinen eikä yleisesti hyväksyttyä ja yleiseurooppalaista populistipuolueen määritelmää ole löydettävissä, on keskittyminen juuri ID-ryhmän

jäsenpuolueisiin rajauksista perustelluin, jos tavoitteena on kuvata nationalistien populistipuolueiden kannatuskehitystä koronaviruskriisin aikana. ID on eurooppalaisista puolueperheistä radikaalein, EU-vastaisin ja nationalistisin ja kaikki sen jäsenpuolueet istuvat nationalistisen populistipuolueen määritelmään.⁸

⁸ National Populism: The Revolt Against Liberal Democracy (2018). Roger Eatwell & Matthew Goodwin. Penguin UK.

Johtopäätökset

Koronavirus on hallinnut mediaa läpileikkaavasti koko Euroopassa kevään 2020 ajan. Olemme esittäneet laajaan kannatusmittausaineistoon perustuvien havaintojen avulla, miten eri Euroopan maissa puolueiden gallupsuosio on kehittynyt koronakriisin edetessä.

Kannatusmittausten trendit ovat pääosin yleiseurooppalaisia eli muutokset ovat samansuuntaisia lähes kaikissa Euroopan maissa. Pääministeripuolueiden kannatus on kasvanut ja muiden hallituspuolueiden gallupsuosio on pysynyt melko stabiilina. Eniten kannatustaan ovat menettäneet nationalistiset populistipuolueet.

Poikkeusten selitykset löytyvät useimmiten kunkin maan omanlaisesta poliittisesta tilanteesta. Poliittinen järjestelmä tai kansallinen tilanne ovat selittäviä tekijöitä siinä, miksi joissain maissa gallup-trendit ovat olleet erilaisia kuin suurimmassa osassa Euroopan maita.

Pääministeripuolueiden kannatus on kasvanut lähes kaikkialla

Selvityksemme osoittaa, että pääministeripuolueiden kannatus on kasvanut koronakriisin aikana lähes jokaisessa Euroopan maassa.

Suomessa on esitetty kannatusnousun selittyvän sillä, että kansalaiset ovat osoittaneet luottamusta valtanpitäjiin. On todettu, että pääministeri Sanna Marinin johdolla tehdyt rajoitustoimet koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi, ovat saaneet kansalaisilta kannatusta ja tämä on heijastunut gallupien tuloksiin.

Esitämme kansainväliseen vertailuaineistoon perustuvan toisenlaisen selitysmallin.

Pääministereiden näkyvyys julkisuudessa on ollut keväällä ennennäkemättömällä tasolla. Kun uutisia on hallinnut koronavirus ja siihen liittyvät poliittiset toimet, ovat pääministerit esiintyneet niin televisio- kuin lehtiutisissa ja sitä myöden sosiaalisessa mediassa, poikkeuksellisen paljon. Pääministerit ovat antaneet kasvot kriisin hoitamiselle.

Kannatusmittausten tuloksilla on kiistaton yhteys politiikan julkisuuteen. Tiettyjen aiheiden ja tiettyjen

poliitikkojen näkyvyys nostaa kannatusta, jos uutisointi ei liity selvästi negatiiviseen tapahtumaan. Poliittiset kohut ja skandaalit ovat tyypillisiä laskemaan puolueiden kannatusta mittauksissa. Näitäkin on toki keväällä ollut, mutta ainakin Suomessa epäonnistumiset ovat asettuneet julkisuudessa sektoriministerien tonteille pääministerin sijaan.

Koronaviruksen uutisoinnissa pääministerit on esitetty ennemminkin viranomaisina kuin poliitikkona. Tämä on korostunut esimerkiksi siinä, kun Suomessa hallitus on pitänyt tiedotustilaisuuksia, joita Yle ja muut tiedotusvälineet ovat lähettäneet suorina lähettyksinä. Julkisuuden hallinta on ollut pitkälti hallituksen käsissä ilman mediaa portinvartijana. Sanna Marin on myös päässyt moneen otteeseen livehaastatteluun – ja toki suoriutunut näissä tilanteissa hyvin.

Kriittisiäkin arvioita on esitetty varsinkin lehtiennäkökulmallisissa kirjoituksissa ja toki sosiaalisessa mediassa – kuten tavallista. Silti uutisointi ja pääministeripuolueen medianäkyvyys on ollut pääosin kiittävää.

Pääministeripuolueen nousu kannatusmittauksissa niin Suomessa kuin muualla Euroopassa on selitettävä siis ennen kaikkea medianäkyvyyden määrällä ja laadulla. Tätä väitettä tukee myös se, että hallitusten muut puolueet eivät ole nostaneet kannatustaan juuri lainkaan koronakevään aikana.

Erot hallitus- ja oppositiopuolueiden välillä

Hallitusten tukipuolueet eivät onnistuneet nostamaan kannatustaan kevään 2020 aikana. Ero pääministeri- ja hallitusten apupuolueiden välillä on selkeä. Tulos ei myöskään ole riippuvainen siitä, mitä poliittista suuntaa nämä puolueet edustivat.

Havainto puhuu sen puolesta, että julkisuus on kasautunut pääministeripuolueelle ja sitä myöden myös kannatus. Hallitusten apupuolueiden ministerit eivät ole onnistuneet saamaan läheskään yhtä paljon näkyvyyttä kuin pääministerit. Ja jos ovatkin, aiheet ovat olleet kompleksisia. Suomessa tähän mennessä ongelmia on syntynyt esimerkiksi sote-ministeri Aino-Kaisa Pekosen (vas.) ja elinkeinoministeri Mika Lintillän (kesk.) sektoreilla.

Valtiovarainministeri Katri Kulmunilla (kesk.) on ollut kriisissä erityisen epäkiitollinen rooli. Talousnäkökulman ylläpito ja talousvaikutusten ennakointi on ikävä tehtävä terveys- ja turvallisuuskriisin keskellä. Ministeri

on joutunut ottamaan jo tässä vaiheessa kantaa siihen, mitä negatiivisia taloudellisia vaikutuksia ja pidemmän aikavälin seurauksia koronavirustilanne aiheuttaa.

Keskustan tilanne on hallituksessa muutenkin ollut tukala, koska kannatus on vaalien jälkeen mittauksissa edelleen laskenut puheenjohtajavaihdoksesta huolimatta. Nimenomaan talouspolitiikassa porvaripuolue keskusta on myös eniten eri linjalla kuin muut keski-suuret hallituspuolueet. Kriisin jälkiä paikataan talouden sopeutuksilla ja elvytyksillä, jotka jatkuvat koko hallituskauden. Keskustan tilanne siis todennäköisesti myös jatkuu vaikeana.

Populistit eivät menesty kriisitilanteessa

Gallupaineisto osoittaa, että nationalistiset populistipuolueet ovat menettäneet kevään aikana kannatusaan. Populistien suosion lasku selittyy politiikan julkisuuden voimakkaalla keskittymisellä yhteen asiaan. Julkisesta tilasta ei ole löytynyt tilaa niille teemoille, jotka tavallisesti toimivat populistien polttoaineena.

Normaalioloissakin valtamediassa saattaa käydä niin, että vain yksi aihe mahtuu käsittelyyn kerrallaan – varsinkin, jos uutisarvo on riittävä. Silloinkin sosiaalinen media toimii kuitenkin vaihtoehdoisen agendan alustana.

Nyt kun koronakriisi on vienyt tilan niin journalistisessa kuin sosiaalisessa mediassa, muiden aiheiden nostaminen keskusteluun on ollut vaikeaa – jopa tahditonta. Maahanmuuttovastaista agendaa on hankala ylläpitää, kun rajat ovat kiinni ja ihmisiä uhkaa niin terveydellinen kuin taloudellinen kriisi.

Mitä seuraavaksi?

Puolue-gallupien seuraaminen ja vertaileminen kansainvälisesti on hedelmällistä niin pitkään, kuin koronan vaikutukset politiikkaan jatkuvat Euroopan eri maissa samassa tahdissa. Vertaileva analyysi tarjoaa selityksiä, jotka voivat muuten jäädä huomiotta.

Koronakeväästä tullaan tekemään lukuisia tutkimuksia – myös media-analyysejä. Niiden avulla hahmottuu vielä tarkemmin se, kuinka kriisistä uutisoitiin ja miten eri puolueet ja poliittiset ryhmät saivat näkyvyyttä. Kenelle annettiin kiitosta, miten kohdeltiin pääministereitä tai muita puolueita?

Hienoa olisi, jos suomalaiset tiedotusvälineet hakisivat yhä useammin gallupjournalismiinsa analyttisiä selityksiä pohjaten siihen, mitä tapahtuu muualla Euroopassa. Suomi ei ole erillään muiden länsimaiden poliittisesta kehityksestä. Eikä varsinkaan globaalin kriisin iskiessä.

